

Kriminaalipoliittinen osasto

Kriminaalipoliitiikka- ja rikoksentorjuntayksikkö
Catharina Groop

07.05.2015

Dno 10/69/2014

**KORRUPTIOEPÄILYISTÄ ILMOITTAVIEN HENKILÖIDEN SUOJELUA SELVITTÄVÄN
TYÖRYHMÄN KOKOUS 04/2015**Aika: 06.05.2015, klo 11-13:00Paikka: Oikeusministeriö, kriminaalipoliittinen osasto, Mannerheimintie 4, 5. krs.Läsnä: Neuvotteleva virkamies Jan Hjelt, työ- ja elinkeinoministeriö
Erikoissuunnittelija Catharina Groop, oikeusministeriö
Työmarkkina-asiantuntija Kati Orkola, valtiovarainministeriö
Poliisitarkastaja Antti Simanainen, sisäministeriö
Asiantuntija Santeri Suominen, EK
Ekonomisti Erkki Laukkanen, SAK
Vara-puheenjohtaja Outi Nieminen, Transparency International SuomiPoissa: Professori Ari Salminen, Vaasan Yliopisto**1. Kokouksen avaus**

Kokous avattiin klo 11:05. Puheenjohtaja toivotti Camilla Orkon (Nokia) tervetulleeksi ja työryhmän jäsenet esittäytyivät.

2. Kuulemistilaisuus / Nokia

Orko kertoi Nokian raportointikanavasta ja käytännöistä. Yrityksen raportointijärjestelmä on ollut käytössä vuodesta 2007. Työntekijöillä on velvollisuus raportoida väärinkäytöksistä ja heitä kannustetaan siihen. Tällä hetkellä vastaanotetaan noin 300 ilmoitusta vuodessa. Noin puolet ilmoituksista johtaa jonkinlaiseen tutkintaan. Suomessa joudutaan harvoin ilmoittamaan väärinkäytöksistä tutkintaviranomaisille, sillä useimmiten on kyse sisäisten sääntöjen rikkomisista.

Nokialla ei suvaita kostotoimia. Jos kostotoimiin ryhdytään ilmoituksen seurauksena kostotoimiin ryhtyvälle henkilölle voidaan esim. antaa varoitus tai häntä voi irtisanoa.

Useimmiten ilmoituksia tehdään hyvässä uskossa ja ilman taka-ajatuksia. Orko kerto kuitenkin, että välillä ilmoituksia tehdään strategisesti esim. siinä vaiheessa kun yrityksessä vähennetään henkilökuntaa. Tekemällä ilmoitus työntekijä yrittää siis suojata itseään. Jokainen irtisanominen tehdään lain vaatimusten mukaisesti.

Orko korosti tietoisuuden ja läpinäkyvyyden tärkeyttä. On tärkeää, että työntekijät ovat tietoisia järjestelmästä ja että luottavat siihen, että ilmoituksia käsitellään kunnolla ja luottamuksellisesti. Ilmoittajien pitää myös luottaa siihen, että väärin toimineita henkilöitä sanktioidaan yrityksen toimintaohjeiden ja lain mukaisesti. Ilmoitusten käsittelyn pitää olla tehokasta.

Orko oli sitä mieltä, että suurin osa ilmoituksista käsitellään tehokkaimmin yrityksen sisällä – vain murto-osa on sellaisia, joihin ulkopuolinen voisi ottaa kantaa. Yrityksellä ei kuitenkaan ole mitään sitä vastaan, että ilmoittaja kääntyy ulkopuoliselle taholle, jos ensin on yrityksen sisäisesti yritetty hoitaa asia tai jos kyse on erittäin vakavasta/törkeästä rikoksesta tai muusta väärinkäytöksestä. Korostettiin, että jos erillinen uusi ulkopuolinen ilmoituksia vastaanottava taho perustetaan Suomeen, siihen tarvitaan paljon resursseja.

Vieraan kokonaiskokemus järjestelmästä oli myönteinen. Orko oli sitä mieltä, ettei Suomessa tarvita erikoislainsäädäntöä ilmoittamisesta. Hän korosti kuitenkin, että suomalaisyritykset ovat aika vihreitä *compliance*-alueella. Monessa yrityksessä ei ole varsinaista *compliance*-tiimiä vaan yksi henkilö valvoo sääntöjen ja ohjeiden noudattamista. Usein sama henkilö toimii yrityksen juristina jolloin *compliance officer* ei välttämättä ole täysin riippumaton.

3. Ulkoisen kanavan tarve jne.

Työryhmän sisällä käytiin vielä keskustelua siitä, mitkä ulkopuolisen tahon tehtävät olisivat. SAK:n edustaja korosti, että ns. ”maan tapoihin” liittyviä asioista on vaikea käsitellä yrityksen sisällä. Jos väärinkäytöksistä on tullut normi niihin on vaikea puuttua, jolloin ulkopuolisen tahon välintulo on tarpeen. Hän ehdotti, että työryhmä kuulisi Fira Oy:n toimitusjohtajaa, jolla on kokemuksia tällaisista tilanteista.

EK:n edustaja totesi, että ns. ulkopuolisia tahoja on jo olemassa ja SM:n edustaja yhtyi tähän mielipiteeseen. Esimerkkeinä annettiin finanssivalvonta, asianajajaliiton ilmoituskanava, tilitarkastajalautakunta jne. Ehkä tarvittavat kanavat ovat olemassa mutta niistä tulisi tiedottaa tehokkaammin? Mahdollisesti tarvitaan myös taho, joka neuvoisi ilmoittamista harkitsevia ja ohjaisi heitä oikealle taholle?

SAK:n edustaja kuitenkin korosti, että ainakin kuntapuolella tarvittaisiin taho, joka valvoisi toimijoita ja jolle väärinkäytöksistä voisi ilmoittaa. Hän ehdotti erillistä ns. Kuntatalouden Tarkastusvirastoa. EK:n edustaja taas ehdotti, että Kilpailu ja Kuluttajavirasto (KKV) valvoisi kuntia. Puheenjohtaja pyytää Markus Ukkolaa (TEM) työryhmän 19.5. pidettävään kokoukseen, jolloin saadaksesen lisätietoa uuden hankintalain valvontaan liittyvistä pykälistä.

SAK:n edustaja lupasi jakaa TI:n Mark Worth:in laatima *tool kit* ilmoittamisesta.

4. Kokouksen päättäminen ja seuraava kokous

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13:00. Seuraava kokous pidetään 19.5.2015 klo 13-15:00, oikeusministeriössä, Mannerheimintie 4 (5. krs.).

.....